

שיעור יומי ליום שלישי י"ד מרחשון ושנים מקרא ואחד תרגום - יט - פרשת וירא

כ"ט - ויתמהמה • כדי להציל את ממונו. ויתזיקו • (ב"ה) אחד מהם היה שליח להצילו, וחברו להפך סדום, לךך נאמר: "ויאמר המלט", ולא נאמר: "ויאמרו".

(י) ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלט על-נפשך אל-תביט אחריך ואל-תעמד בכל-הפכך

ויהוא פד אפיקו תהוון לברא ואמר חוס על נפשך לא תסתכי לאחורך ולא תקום בכל מישרא לטורא אשתוב דלמא תלגי:

ההרה המלט פן-תספה:

כ"ט - המלט על-נפשך • דרך להציל נפשות, אל תחוס על המון. אל-תביט אחריך • אתה הרשעת עמכם, ובזכות אברהם אתה נצול, אינך פדאי לראות בפרענותם ואתה נצול. בכל-הפכך • כפר הירדן. ההרה המלט • אצל אברהם ברח, שהוא יושב בהר, שנאמר: (לעיל יב) "ויצתק משם ההרה", ואף עכשו היה יושב שם, שנאמר: (לעיל יג) "עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה", ואף-על-פי שכתוב: "ויאהל אברם וגו'", אהלים הרבה היו לו ונמשכו עד חברון. המלט • לשון השמטה, וכן כל אמלטה שבמקרא, אשמוציר בלע"ז, וכן: (ישעיה סו) "והמליטה זכר", שנשמט העבר מן הרחם. (תהלים קכד) "כפצר נמלטה", (ישעיה מ) "ולא יכלו מלט משא", להשמיט משא הרעי שבנקביהם.

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטי שיחות ה עמ' 190)

אתה הרשעת עמכם (רש"י יט, יז) וקשה, דהרי כתיב "פן תספה בעון העיר". ויש לומר, שלוט הרשיע עם אנשי סדום בךך שלא מחה בידם (וענן רש"י לעיל פסוק ד: שאין אחד מוחה בידם, שאפלו צדיק אחד אין בהם). דהנה, מסתברא שמי שיש בידו למחות צריך למחות. וגם פשט הפתובים מוכיח שמגיע על כך ענש חמור, שלכן הצרך אברהם לבקש "האף תספה צדיק עם רשע" (ולא בקש רק שישא הקב"ה לעיר בזכות הצדיקים שבה).

(יח) ויאמר לוט אלהם אל-נא ארני:

כ"ט - אל-נא ארני • (שבועות לה) רבותינו אמרו: שם זה קדש, שנאמר בו: "להחיות את נפשי", מי שיש בידו להמית ולהחיות, ותרגומו: 'בכעו כען ה'". אל-נא • אל נא תאמרו אלי להמלט ההרה. נא • לשון בקשה.

יח ואמר לוט להוון בכעו כען רבוני (נ"י ז):

(יט) הנה-נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך אשר עשית עמדי להחיות את-נפשי ואנכי לא אוכל להמלט ההרה פן-תדבקני הרעה ומתי:

יט הא כען אשפח עבדך רחמין גדמך ואסגיטא טיבותך די עבדת עמי לקמא ות נפשי ואנא לית אנא יכיל לאשתובא לטורא דילמא תערענני בשתא ואימות:

כ"ט - פן-תדבקני הרעה • כשהייתי אצל אנשי סדום, היה הקדוש-ברוך-הוא רואה מעשי ומעשה בני העיר, והייתי נראא צדיק וכדאי להנצל, וכשאבא אצל צדיק, אני פרשע. וכן אמרה הצרפת לאליהו: (מ"א ט) "באת אלי להזכיר את עוני", עד שלא באת אצלי היה הקדוש-ברוך-הוא רואה מעשי ומעשה עמי, ואני צדקת ביניהם. ומשבת אצלי - לפי מעשיך, אני רשעה.

(כ) הנה-נא העיר הזאת קרבה לנום שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי:

כ הא כען קרתא קדא קריבא למעירוק לתמן והיא זעירא אשתוב כען תמן הלא זעירא היא ותתקום נפשי:

כ"ט - העיר הזאת קרבה • (שבת ט) קרובה ושיבתה, נתישבה מקרוב, לפיכך לא נתמלאה סאתה עדין, ומה היא קריבתה? מדור הפלגה, שנחפלו האנשים והתחילו להתישב איש איש במקומו, והיא היתה בשנת מות פלג, ומשם ועד כאן נ"ב שנה, שפלג מת בשנת מ"ח לאברהם. כיצד? פלג חי אחרי הולידו את רעו ר"ט שנה, צא מהם ל"ב כשנולד שרוג ומשרוג עד שנולד נחור ל', הרי ס"ב, ומנחור עד שנולד תרח כ"ט, הרי צ"א, ומשם עד שנולד אברהם ע', הרי קס"א. תן להם מ"ח הרי ר"ט, ואותה שנה היתה שנת הפלגה, וכשנחור סדום, היה אברהם בן צ"ט שנה, הרי מדור הפלגה עד כאן נ"ב שנה, וצוער אחרה ושיבתה